

ZASUŽNJEVANJA Z DOLGOM

Po 25 letih samostojnosti je naša vladajoča »elita« končno obelodanila tako imenovano Strategijo upravljanja kapitalskih naložb države, ki pa ni nič drugega kot razširjen spisek podjetij za razprodajo. Obenem se zaključuje agonija s prodajo Telekoma iz prejšnjega spiska 15 podjetij in razkrito ozadje te prodaje kaže na vso bedo vladajoče elite in z njimi povezanih mrež. Prav tako je razkrit namen hitrega širjenja EU, katerega glavni namen je bil v plenilski primež neoliberalne EU dobiti šibke države periferije EU, ki jih zaradi prostega pretoka in brez obremenitev z mejami brez ovir oskubijo do golega. Eden od načinov je zaslužnjevanje z dolgom, ki je glavni mehanizem finančne industrije in je zadnja faza prehoda tako imenovanih parlamentarnih demokracij v fašizem 21. stoletja.

Po anketah javnega mnenja velika večina državljanov nasprotuje privatizaciji, ker so spoznali, da se razprodaja njihovo premoženje. Nasprotno pa na drugi strani izvoljeni predstavniki ljudstva delujejo proti volji ljudstva. Skoraj enoglasno, razen ZL, podpirajo privatizacijo. Navidezno medlo nasprotovanje nekaterih (SD, DESUS) pa služi le pridobivanju volilnih točk pri tistih volivcih, ki jim nasedajo. Taka odtujenost od volje ljudstva in neupoštevanje mnenja civilne družbe in kritične strokovne javnosti, je diktatura, ki se izvaja pod krinko parlamentarne demokracije. Pred dnevi je bila na nacionalni televiziji oddaja Tarča, sicer z nekoliko drugo temo, vendar zanimivi sta stališči predstavnika kapitala, ki je bil v studiu v funkciji predsednika Združenja delodajalcev, to je g. Lukić in predstavnice vlade gospe Anje Kopač Mrak. G. Lukić ponavlja mantre nosilcev kapitala, ki ne samo, da ne morejo dati tej družbi več, temveč stalno zahtevajo nove odpustke. Njemu se zdi prodaja Telekoma za 600 mio € v redu posel (!), s kupnino pa naj bi odprli veliko novih delovnih mest. Kdo za božjo voljo jih bo odprl? Slovensko gospodarstvo tega ni sposobno. Kljub vsem odpustkom iz preteklosti, odprave davka na izplačana plače, zniževanja davka na dohodek pravnih oseb, znižanje socialnih dajatev delodajalcev na polovico, velikim neposrednim subvencijam gospodarstvu tako za investicije kot za zaposlovanje, se nezaposlenost ne zmanjšuje. Tuji »investitorji«, ki kupujejo naša podjetja pa jo bodo samo še povečevali. Zato bi morala biti prva prioriteta ohranjanje delovnih mest, še posebno, ker ima Slovenija od ca 1 milijona za delo sposobnih državljanov zaposlenih le slabih 800 tisoč in zelo neugodno razmerje zaposleni/upokojenci (1,38/1). V tem trenutku bi bilo potrebno takoj zaustaviti razprodajo podjetij. Ko bo razprodaja končana, bomo izgubili veliko kvalitetnih delovnih mest, ki jih gospodarstvo, še manj pa politiki s svojih govoričenjem, ne bodo sposobni nadomestiti. Na drugi strani se predstavnica vlade ne čuti odgovorno za stanje, čeprav je prav ona kot ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti sooblikovala politiko na področju zaposlovanja, pravi, da ima čisto vest. V resnici je politika samozaposlovanja projekt, ki je potekal pod njenim vodstvom. Sedaj imamo v Sloveniji nesorazmerno veliko samozaposlenih v s.p. – jih, ki pa so v veliki meri prekarne zaposlitve. Nosilci oblasti, pri tem imam v mislih odločevalce, »politično elito«, se ne zavedajo zgodovinske odgovornosti. V preteklosti se je osvajalo z vojnimi pohodi, danes se zaslužnjuje ljudi s kapitalom ob pomoči nosilcev oblasti. V preteklosti so zavojevalci osvajali s pomočjo kolaborantov, tudi danes je tako. Morda se bo marsikomu zdela primerjava pregroba, vendar nosilci oblasti so kolaboranti z današnjimi zavojevalci.

V preteklosti je bil eden od argumentov tudi prenizka produktivnost gospodarstva oz slovenskega delavca. Sam sem imel priliko hoditi po svetu in spoznavati produktivnost v drugih okoljih. Nobenega hitenja ni bilo opaziti, nobenega velikega naprežanja, sestanki so bili velikokrat neproduktivni. Slovenci smo vedno veljali za delovne in vestne. Kje je torej razlika, zakaj so nam kar naprej govorili o

nizki produktivnosti? Če v iskalnik vpišete »produktivnost«, vas internet hitro pripelje do spletne strani Umarja in do definicije produktivnosti. Produktivnost je razmerje med proizvedenim produktom in količino dela, ki je bila vložena v njegovo proizvodnjo. To je tako imenovana fizična produktivnost. Običajno pa jo merimo kot dodano vrednost na zaposlenega, ki pa je izraz vrednostne produktivnosti. Dodana vrednost je razlika med vrednostjo proizvedenega blaga in storitev na trgu in vrednostjo inputov, ki so bili v proizvodnem procesu uporabljeni. Tukaj pa tiči kaveljc. Zakaj bi tujci, ki prevzemajo slovenska podjetja imeli interes, da povečujejo dodano vrednost, razen, če jim le-ta ne povečuje dobička, ki ga spravijo v svoj žep. Lep primer je propadla Mura, ki je izdelovala moške obleke za nemško podjetje Hugo Boss, po principu tako imenovanega »lon posla«. Za izdelano obleko je dobila Mura 80 €, obleka se je prodajala na trgu po 1.500 €. Vso razliko je spravil v žep Hugo Boss. Ko je bil zanj tudi strošek 80 € preveč, je pač poiskal okolje kjer je strošek dela nižji. Drug primer je podjetje Nolik iz Kočevja, ki je za norveškega partnerja izdelovalo otroške stolčke. Lastniki, ki prihajajo iz ene najbogatejših držav v EU, so ugotovili, da je dodana vrednost slovenskega delavca previsoka in poiskali so cenejše okolje ter preselili proizvodnjo v Bolgarijo. Nolik je šel v stečaj. Družbena odgovornost do slovenske države jim je seveda španska vas. Verjetno je iluzorno pričakovati družbeno odgovornost od norveškega sklada v katerega vlagajo presežke kapitala bogati Norvežani in od sklada zahtevajo bogate rente, da bi se družbeno odgovorno obnašal do slovenskih državljanov. Ves čas se govori o tujih investicijah pri nas, ki naj bi jih bilo premalo, s katerimi naj bi se odpirala nova delovna mesta, vendar te vrste investicije delovna mesta zapirajo. Ko tujci prevzamejo podjetje, so zainteresirani za povečevanje dodane vrednosti na zaposlenega le, če presežek dodane vrednosti (dobiček) vtaknejo v svoj žep. Presežno vrednost lahko povečate z odpuščanjem delavcev in zmanjševanjem stroškov dela ipd. To niso investicije, pač pa preprosto poceni nakup na razprodaji, kjer je prodajalec v podrejenem položaju, kupec pa diktira ceno in pogoje. Tako imenovanih »green field« investicij, ki so prave investicije, s katerimi bi odpirali nova delovna mesta, praktično ni. Strošek slovenskega delavca je previsok, zato za prave investicije Slovenija ni zanimiva. Šele ko bo strošek slovenskega delavca tak kot je v Bolgariji, bo morda teh investicij več. Morda je pa to načrt? Razprodati premoženje državljanov, ustvarjati permanentno krizo, s stalnimi pritiski na socialo, plače delavcev, grožnjami s trojko ustvariti pohlevno nizko plačano delovno silo s katero bodo lastniki kapitala še povečevali dobičke. Pri tem je za državljana, ki ni neposredno lastnik kapitala, popolnoma vseeno ali gre za domačega ali tujega lastnika kapitala, njun interes je enak, izkoriščanje delovne sile za svoj lastni dobiček. Nerazumljiv je odnos tako imenovane politične in tudi drugih elit do razprodaje premoženja državljanov. Nekateri države povečujejo delež državnega premoženja, ker jim ni popolnoma tuja družbena odgovornost in kupujejo naša podjetja. Zanimivo, da imajo celo Hrvati več družbene odgovornosti in je naše Žito kupila Podravka, ki je delno v lasti države in pokojninskih skladov (!?).

Naraščajoča neenakost je eden temeljnih problemov te družbe, to dejstvo je že dokaj široko sprejeto. Rešitev je v progresivnem obdavčevanju zaslužkov in premoženja bogatejših in zniževanju obremenitev revnejših. Kljub vsemu pa predstavnike kapitala zelo moti relativno manjša neenakost v Sloveniji v primerjavi z drugimi državami, radi bi jo povečali. Na vse kriplje se branijo povišanja plače za nekaj evrov delavcem na pragu ali pod pragom revščine češ, da bo to ogrozilo podjetja in s tem delovna mesta. Na drugi strani pa se vedno znova pojavljajo ideje o socialni kapici, enotni davčni stopnji, zmanjšanju dohodninske stopnje visokih zaslužkov, ipd., kar pomeni neposredno povečevanje neenakosti.

Alibi za to, da moramo razprodajati podjetja je zadolženost države, slovenski javni dolg naj bi znašal ca 28 milijard €, kar je ca 75% BDP in je še vedno pod povprečjem EU (!). To je temeljna dogma neoliberalizma in načrt kako zaslužniti države z dolgom in tega se lotevajo načrtno s poplavo poceni denarja. Pa poglejmo ozadje. Dejansko gre za nelegitimen dolg, ki izhaja iz izmišljenega denarja. Ko se je začelo obdobje liberalizma in deregulacije (70 leta prejšnjega stoletja (Reagan in Thatcherjeva) in ukinitve zlate podlage monetarnemu sistemu), so začeli na veliko tiskati denar. Danes niti tega ni treba več početi, ker je glavna prometa v elektronskem poslovanju. Tako narodne banke velikih enostavno »priprišejo« določene vsote k bilancam pomembnih bank, z ameriškim FED-om na čelu te finančne piramide. Banke nato vsilijo ta izmišljen denar v obliki raznih »produktov« posojilodajalcem. Z raznimi ukrepi s pomočjo politikov držav, pritiski bonitetnih hiš, pritiski na zmanjšanje davkov ipd. prisilijo države v zadolževanje. Tako pridemo do javnega dolga, ki ga nihče ne more vrniti in tega se posojilodajalci tudi zavedajo in jih tudi ne zanima, ker je glavna izmišljena. Zanimajo pa jih obresti, ker je to njihova renta, ki mora redno pritekati in s katero financirajo svoje razkošno življenje. Ko se je začel liberalizem, se je vedno bolj zmanjševal zaslužek ljudi s katerim so si lahko kupovali dobrine. Zmanjšanje kupne moči z zmanjševanjem plač so nadomestili s krediti. Ljudje so se zadolževali za nakup dobrin in ostalega, kar je bilo prej javno dostopno in zastoj (šolstvo, zdravstvo, ipd). To je bil mukotrpen posel, ukvarjati se morajo z vsakim posameznikom. Zato so si izmislili zaslužjevanje z javnim dolgom. Tako je vsak novorojenček v Sloveniji obremenjen z dolgom 15.000 €, v Grčiji, Italiji, itd je dolg še večji, dolg pa se ves čas samo še povečuje. Slovenija plačuje za javni dolg 1,1 milijardo € obresti na leto, 1,3 milijarde € pa se odlije iz slovenskega gospodarstva v tujino iz naslova dobičkov podjetij v tuji lasti. Slovenski delavci izplačujejo ca 2,4 milijarde € rente bogatim za njihovo razkošno življenje. To pa je precej več kot je primanjkljaja v javni blagajni Slovenije(!).

Življenje moderne družbe približno opisuje naslednja prisposoba. Zamislimo si delovanje družbe kot velik stroj, poganja ga voda, ki se pretaka iz zgornjega rezervoarja in zbira v spodnjem rezervoarju. Ljudje prenašamo vodo v lončkih nazaj v zgornji rezervoar. V preteklosti, so ljudje lahko ob tem tudi posedeli, spili kakšen kozarček vode in ni bilo bojazni, da bi vode v zgornjem rezervoarju zmanjkalo. Kmalu pa so nekateri ugotovili, da hočejo več od življenja in predvsem, da nočejo nositi vode celo delovno obdobje (35, 40 let). Začeli so nositi vodo v bazene ob svoji hiši in vodo preusmerili na svoje privatne stroje. Vendar tudi to ni bilo dovolj, prisilili so tudi ostale ljudi, da so nosili vodo k njim. Ostali so morali vedno hitreje nositi vodo v zgornji rezervoar, konec je bilo posedanja, pitje vode je postalo prepovedano. Vedno več vode je bilo preusmerjene v korist posameznikov, v zgornjem rezervoarju je začelo nevarno primanjkovati vode in grozi nam, da se stroj ustavi. Če naredimo primerjavo s termodinamiko, v krožnih reverzibilnih procesih ostaja entropija (količina energije, ki se izmenjuje) nespremenjena, v ireverzibilnih krožnih procesih se entropija povečuje. Današnja družba kopiči ogromno količino entropije (premoženje bogatih). Proces v družbi v kateri živimo je ireverzibilen in grozi ji razpad. Glavni problem te družbe so rentniki, ki sedijo pri svojih bazenih in kopičijo neskončno premoženja. Glavni problem te družbe je naraščajoča dohodkovna in premoženjska neenakost.

Spomnim se knjige, ki sem jo prebral v srednji šoli, avtor je B. Traven, naslov je Upor obešencev (založba Prešernova družba 1962). Opisuje precej bolj enostaven način zaslužjevanja z zadolževanjem nekje v južni Ameriki. Oderuški posojilodajalci zaslužnijo na ta način cele družine, ki morajo delati in sekati mahagoni na njihovih plantažah. Pri tem se nečloveško izživljajo nad njimi, v

primeru, da ne dosegajo norme, jih obesijo za ušesa. Pri tem jim potegne kožo z glave, vendar preživijo, ključni deli telesa ostanejo nedotaknjeni in lahko nadaljujejo z delom. Vsako nasilje rodi upor in uprejo se tudi oni, konca se ne spomnim. Današnje zaslužnjevanje je mnogo bolj prefinjeno in mnogi ga ne razpoznajo. Zakrito je s »pridobitvami« zahodne civilizacije, s potrošništvom, pranjem možganov v množičnih medijih ipd. V preteklosti je bila organizacija družbe mnogo bolj enostavna. Bilo je nekaj družbenih plasti in zelo jasno je bilo kdo koga izkorišča, konflikt je bil zelo hitro razpoznan in prišlo je do upora zatiranih. Današnja piramidno organizirana družba je mnogo bolj kompleksna, zelo individualizirana, predvsem pa je zelo dobro zakrito kdo koga izkorišča. Tisti, ki imajo več izkoriščajo tiste, ki imajo manj, dejansko pa se tok dobrin prenaša navzgor po piramidi. Tako se je konflikt razpršil po piramidi in se celo namenoma spodbuja med posameznimi skupinami (javni - privatni sektor, brezposelni - zaposleni, upokojeanci - zaposleni, itd). S tem se zakrije osnovni konflikt rentniki proti ostalim (1% proti 99%). Do sedaj se je vedno končal cikel zaslužnjevanja z vojno. Nisem pristaš teorij zarot kar vseppek, vendar težko je spregledati nekatera ozadja, ki kažejo na usklajeno delovanje elit. Veliko tega je opisanega v filmih Inside Job, Catastroika, Fahrenheit 9/11, v knjigi Izpoved ekonomskega morilca idr. Skoraj perverzne mahinacije političnih, finančnih in ekonomskih elit z vrha družbene piramide prikazujejo vso obskurnost današnje družbe. Zgleda, da se človeštvo iz zgodovine nič ne nauči, se pa iz zgodovine učijo psihopati, ki izpopolnjujejo načine zaslužnjevanja. Do pozitivnih premikov v družbi bo prišlo šele, ko bodo izkoriščani spoznali, da niso sovražnik drug drugemu ter se poenotili in zahtevali spremembe. Obenem pa bodo morali bogati spoznati, da povečevanje neenakosti vodi v razkroj in propad te družbe. Ves čas skušam biti optimist in se prepričujem, da je človeštvo na taki stopnji razvoja, da je končno sposobno razrešiti nastalo neravnovesje brez globalne vojne. Če se vrnem nazaj k prispodobi, v zgornjem rezervoarju nevarno primanjkuje vode, vendar je še čas, da padanje nivoja zaustavimo.

V dokumentu, ki sem ga napisal v novembru 2014, Razlogi proti prodaji Telekoma, sem pisal o neskladju življenja mnogih državljanov Slovenije z Ustavo RS. Citiram: »Kršijo se z Ustavo RS zagotovljene pravice vedno večjemu številu prebivalcev republike Slovenije. V Ustavi je zapisano, da je Slovenija pravna in socialna država, država na svojem ozemlju varuje človekove pravice in temeljne svoboščine, skrbi za ohranjanje naravnega bogastva in kulturne dediščine ter ustvarja možnosti za skladen civilizacijski in kulturni razvoj Slovenije in še mnogo drugega. Najmanj 400.000 ljudem, ki živijo na pragu ali pod pragom revščine se krši ustavna pravica. V ustavi je tudi zapisano, da ima oblast ljudstvo, prišel je čas, da to pravico ljudstvo tudi uveljavi.« Zanimivo je, da je dr. Andraž Teršek v Studio City govoril o točno isti dilemi, o neskladju neoliberalnega kapitalizma z Ustavo RS. Zanimivo bi bilo videti kakšno kozlovsko sodbo bi proizvedlo Ustavno sodišče, če bi se 400.000 državljanov pritožilo na US, da je kršena njihova z Ustavo RS zagotovljena pravica. Teza desnice je, da je bila obenem z osvobajanjem izpod okupatorja med 2. svetovno vojno v Sloveniji izpeljana komunistična revolucija. Moja teza je, da je bila skupaj z osamosvojitvijo, 50 let kasneje podtaknjena neoliberalna kapitalistična revolucija.

Drago Pavšelj, 8.6.2015